СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПАРЛАМЕНТАРЕН ИНСТИТУТ

ИЗБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ 2005 – 2021

- Информатор за социјални, економски и буџетски индикатори за Република Северна Македонија -

Марија Мицевска Лазарова, советник, истражувач и аналитичар по современи економски системи

Спасена Крстева, советник, истражувач и аналитичар по пазарна економија

февруари 2021 година

СОДРЖИНА

ВОВЕД 2

I. Квантитативен преглед на основните економски, социјални и буџетски индикатори во Република Северна Македонија за периодот од 2005 до 2020 година 3

I.1. Економски индикатори - Реален сектор 3

I.2. Социјални индикатори 24

I.3. Фискални (буџетски) индикатори 30

ЛИСТА НА ИЗВОРИ 35

ВОВЕД

Предмет на овој информатор е квантитативниот преглед на основните макроекономски индикатори во Република Северна Македонија во периодот од 2005 до 2021 година.[1]

Овој квантитативен преглед е изработен **по сопствена иницијатива**, согласно *Правилникот за вршење на надлежностите на Парламентарниот институт.*

Макроекономските индикатори кои се прикажуваат во оваа самоиницијативна истражувачка работа се: 1) економски индикатори и тоа од реалниот, надворешниот и од монетарниот сектор, потоа 2) социјални индикатори и 3) буџетски индикатори кои го опфаќаат фискалниот сектор. Вака избраните индикатори кои се прикажани во оваа истражувачка работа се однесуваат на:

Економски индикатори

- *Бруто-домашниот производ (БДП) и БДП по жител*
- *Инфлација и индекс на цените на мало и на трошоците на животот*
- *Увоз на стоки, извоз на стоки и трговски биланс*
- *Платен биланс на Република Северна Македонија*
- *Државен и јавен долг*
- *Странски директни инвестиции (СДИ)*
- *Девизни резерви на Народната банка на Република Северна Македонија*
- *Монетарни движења - кредити, депозити и монетарни агрегати во Република Северна Македонија*
- *Кредитен рејтинг на Република Северна Македонија*

Социјални индикатори

- *Просечни нето и бруто-плати (износ и годишна стапка на пораст)*
- *Пазар на работна сила*

Буџетски (фискални) индикатори

- *Буџет на Република Северна Македонија, буџетски приходи, расходи и буџетски суфицит/дефицит за периодот од 2005 - 2020 година*

Податоците користени во квантитативниот преглед се преземени од официјалните извештаи, соопштенија и билтени на Државниот завод за статистика, Народната банка на Република Северна Македонија, Министерството за финансии, Меѓународниот монетарен фонд и др.[2] Квантитативниот преглед, исто така, содржи и сопствени пресметки на авторите.

---

[1] Овој преглед е дополнета и ажурирана верзија на податоците прикажани во ИЗБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ 2005 - 2015 - Информатор за социјални, економски и буџетски индикатори за Република Македонија, Парламентарен институт, Скопје, декември 2015 и ИЗБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ 2005 - 2019 - Информатор за социјални, економски и буџетски индикатори за Република Северна Македонија, Парламентарен институт, Скопје, јули 2019 https://www.sobranie.mk/content/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82/Makroenomski%20indikatori%202019-%20proaktivno%20istrazuvanje%20Marija%20i%20Spasena%202.pdf

[2] Некои табеларни прикази и графикони содржат статистички податоци заклучно со 2019 година или 2020 година, поради тоа што во моментот на нивното изготвување користените официјални интернетски страни не располагале со податоци за претходната (2020) и проекции за тековната година (2021).

I. Квантитативен преглед на основните економски, социјални и буџетски индикатори во Република Северна Македонија за периодот од 2005 до 2020 година

I.1. Економски индикатори - реален сектор

Бруто-домашен производ (БДП) и БДП по жител

Согласно методологијата на Државниот завод за статистика, бруто-домашниот производ е главен показател за развиеноста на економијата на секоја држава, а се пресметува според **производен метод**, според **расходен метод** и според **метод на постојани цени**[3].

Според ***производниот метод***, бруто-домашниот производ (БДП) се дефинира како финален производ на производната активност на резидентните единици и е збир на бруто-додадената вредност од одделните институционални сектори плус данокот на додадената вредност и царините минус субвенциите на производи. Бруто-домашниот производ ***според расходниот метод*** = Финална потрошувачка + бруто-инвестиции + извоз – увоз. Кај пресметките на бруто-домашниот производ ***по постојани цени*** се користат ценовни и волуменски индикатори за да ги прикажат реалните вредности на компонентите на бруто домашниот производ. Пресметката на годишната стапка на раст на бруто-домашниот производ е наменета да се овозможи споредби на динамиката на економскиот развој на една држава и споредба помеѓу економиите од различни големини[4].

Со податокот за ***бруто-домашниот производ по жител*** се врши споредба на развиеноста на државата во однос на други држави, споредба на продуктивноста на трудот и истовремено претставува податок од кој се добиваат податоците за бруто-националниот доход, бруто-штедењето и нето-задолжувањето на државата.[5]

[3] Поими и објаснувања, Државен завод за статистика, http://www.stat.gov.mk/OblastOpsto.aspx?id=7 (пристапено на 25.2.2021)
[4] *Ibid*
[5] *Ibid*

Табела 1: БДП, БДП per capita и бруто-инвестиции како % од БДП во РСМ за периодот 2005 - 2020 година во денари, милиони денари, ЕУР и милиони ЕУР[6]

	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
БДП во милиони денари-производен-тековни цени	308.447	334.840	372.889	414.890	414.622	437.296	464.186	466.703	501.891	527.631	558.954	594.795	618.106	660.878	689.425	665.681*	706.834*
БДП во милиони евра	5.032	5.472	6.095	6.772	6.767	7.109	7.544	7.585	8.150	8.562	9.072	9.657	10.038	10.744	11.209	10.824*	11.493*
БДП во милиони денари - постојани цени (референтна 2005 година)	308.447	324.292	345.285	364.179	362.873	375.061	383.837	382.086	393.263	407.535	423.249	435.304	440.013	452.688	467.057	н.п.	н.п.
БДП реална стапка на раст (во %)	4,7	5,1	6,5	5,5	-0,4	3,4	2,3	-0,5	2,9	3,6	3,9	2,8	1,1	2,9	3,2	-4,4*	4,1*
БДП per capita во евра (ЕУР)	2.470	2.682	2.982	3.308	3.300	3.459	3.665	3.680	3.948	4.141	4.382	4.659	4.839	5.175	5.398	5.215*	5.535**
БДП per capita-денари-тековни цени	151.433	164.119	182.471	202.692	202.188	212.795	225.493	226.440	243.160	255.206	269.997	286.995	297.954	318.309	331.982	320.696*	340.437**
Бруто инвестиции (во % од БДП)	19,8	21,4	23,7	27,9	25,7	24,5	26,9	28,9	28,8	30,3	30,4	32,5	32,3	32,3	34,5	31,7*	32,8*

Извор: Министерство за финансии и Државен завод за статистика (н.п. - нема податок)

** Податоци по проценка на Министерството за финансии.*

*** Пресметано според последниот податок за население на ДЗС кој изнесува 2.076.255 на ден 31.12.2019.*

[6] *Основни макроекономски индикатори,* Министерство за финансии, https://finance.gov.mk/%d0%b8%d0%bd%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b8-%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/, *Бруто-домашен производ според производниот метод, по НКД Рев.2, по тримесечја*, Државен завод за статистика, http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat__BDP__BDPTrimesecni__BDPsporedESS2010/125_NacSmA_Mk_01ProKv_01_ml.px/?rxid=91546663-c7c6-480b-803e-ce680bce7496 (пристапено на 25.2.2021)

Графикон 1: БДП, БДП per capita и бруто-инвестиции во % од БДП во РСМ за периодот од 2005 - 2021 година во денари

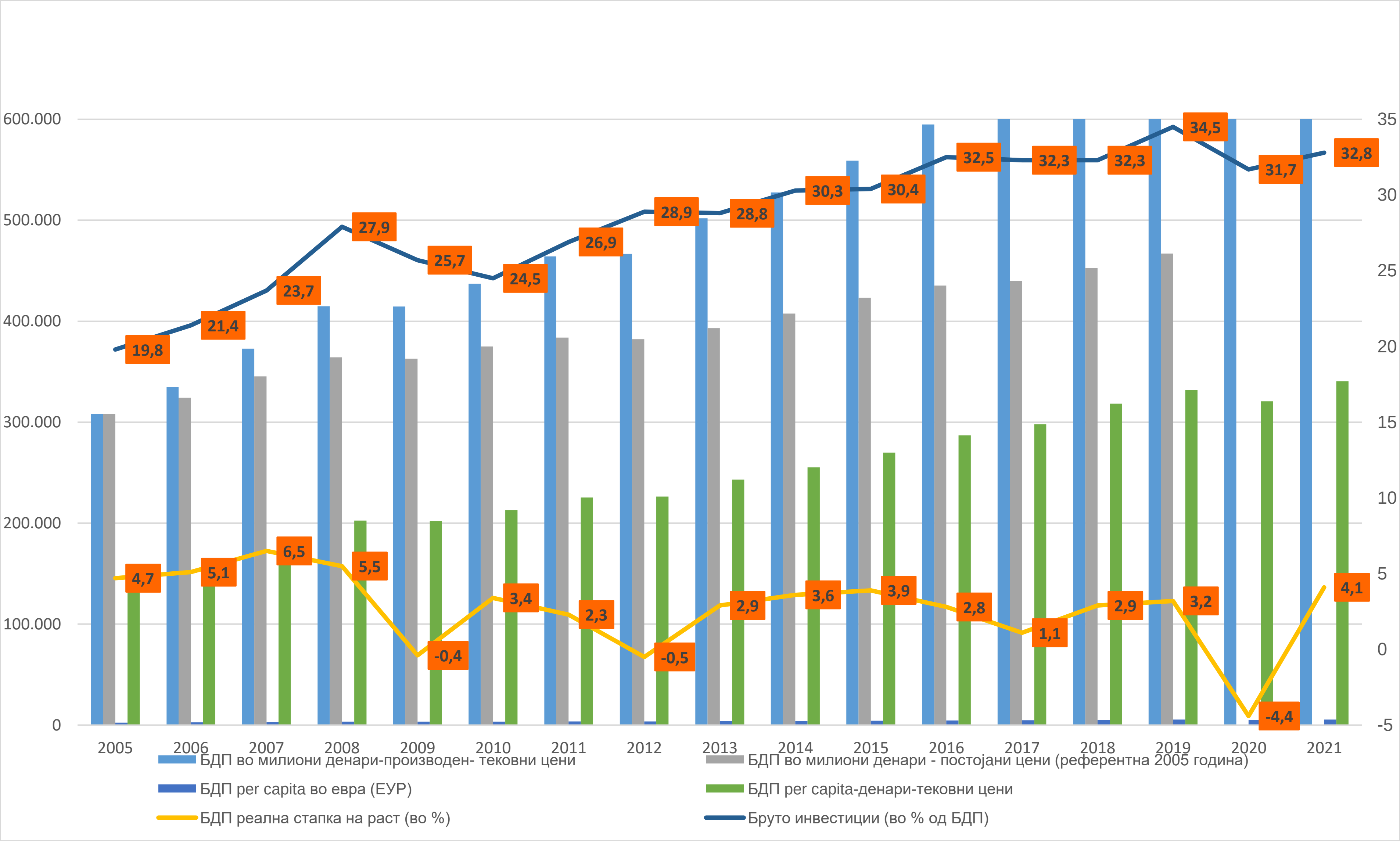

Инфлација и индекс на цените на мало и на трошоците на животот

Инфлација е економски поим кој означува постојан пораст на општото ниво на цените во одреден временски период.[7]

Под цени на мало се подразбираат цените по кои трговијата на мало, индивидуалните производители и вршителите на услугите ги продаваат производите и услугите на крајните потрошувачи. Во цените е вклучен и ДДВ.

Индекси на цени - врз основа на просечните месечни цени на мало, нивната динамика, како и структурата на личната потрошувачка, се пресметуваат индексите на цените на мало и индексите на трошоците на животот.

Индексот на трошоците на животот се пресметува врз база на посебно групирана листа на производи и услуги од личната потрошувачка на домаќинствата и просечните месечни цени на мало на тие производи и услуги, односно нивните индивидуални индекси на цени, пондерирани со структурата од личната потрошувачка. При пресметката на индексите на трошоците на животот, покрај Националната класификација се применува и COICOP (Classification of individual consumption by purpose) како меѓународен стандард која претставува Класификација на личната потрошувачка по намена. Оваа класификација ја користат членките на Европската Унија за пресметка на хармонизираниот индекс на трошоците на животот кој се користи како индикатор за инфлацијата.[8]

[7] Rudiger Dornbusch and Stanley Fischer. *Macroeconomics* (sixth edition). McGraw-Hill, 1994, стр. 4-5.
[8] *Месечен статистички извештај* - Државен завод за статистика, Скопје, 2012, http://www.stat.gov.mk/publikacii/Bilten_03_2012_M.pdf, (пристапено на 25.2.2021)

Табела 2: Инфлација за периодот од 2005 – 2021 година (просек во %)[9]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Инфлација (крај на период, на годишна основа, во%)	1,2	2,9	6,1	4,1	-1,6	3	2,8	4,7	1,4	-0,5	-0,4	-0,2	2,4	0,9	0,4	2,3	н.п.
Инфлација (просек, на кумулативна основа, во %)	0,5	3,2	2,3	8,3	-0,8	1,6	3,9	3,3	2,8	-0,3	-0,3	-0,2	1,4	1,5	0,8	1,2	1,5

Извор: НБРСМ, МФ и Меѓународен монетарен фонд

** Податокот за 2021 година е проекција на НБРСМ од 1,5 % и истата се поклопува со проекцијата на Министерството за финансии, додека проценката за висината на инфлација на ММФ изнесува 1,3%.*

Табела 3: Индекси на цените на мало и на трошоците на живот за периодот од 2005 – 2021 година (во % и во однос на претходна година)[10]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Цени на мало	2,1	3,9	2,6	6,7	-1,4	2,6	4	3,3	1,3	-0,9	-1,3	-0,2	3,2	2,7	2,7	0,4	1,6
Трошоци на животот COICOP	0,5	3,2	2,3	8,3	-0,8	1,6	3,9	3,3	2,8	-0,3	-0,3	-0,2	1,4	1,5	0,8	1,2	1,9

Извор: Државен завод за статистика

** Податоците за 2021 се однесуваат за месец јануари и нивната промена е во однос на истиот период од претходната година*

---

[9]*Основни економски показатели за РСМ,* Народна банка на РСМ, https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiwsNPwmqXjAhUm2aYKHbvkC5sQFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fwww.nbrm.mk%2Fcontent%2Fstatistika%2Fpokazateli%2FOsnovni_makroek_indikatori_mak.xlsx&usg=AOvVaw19c7r9cj8Dchsr9AjoqBb5, *Основни макроекономски индикатори,* Министерство за финансии, https://finance.gov.mk/%d0%b8%d0%bd%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b8-%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/, International Monetary Fund, At a Glance, https://www.imf.org/en/Countries/MKD (пристапено на 25.2.2021)

[10]*Соопштение: Индекси на трошоците на животот според COICOP и цени на мало,* Државен завод за статистика, https://www.stat.gov.mk/PrethodniSoopstenijaOblast.aspx?id=39&rbrObl=15 (пристапено на 25.2.2021)

Графикон 2: Инфлација за периодот од 2005 – 2021 година (просек во %)

Графикон 3: Индекси на цените на мало и на трошоците на живот за периодот од 2005 – 2021 година (во % и во однос на претходна година)

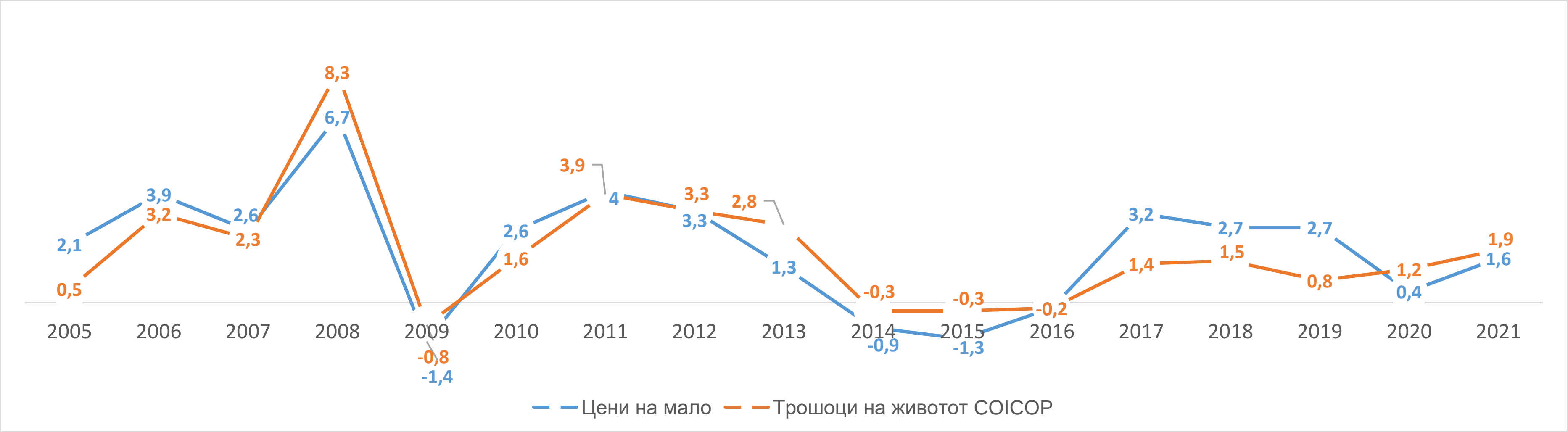

Увоз на стоки, извоз на стоки и трговски биланс

Трговски биланс ја претставува разликата меѓу монетарната вредност на извозот и увозот како аутпут во една економија за определен период.[11]

Табела 4: Увоз на стоки, извоз на стоки, покриеност на увозот со извоз во %, трговски биланс и трговски биланс во % од БДП за период од 2005 - 2021 година[12]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Увоз на стоки ЦИФ (во милиони EUR)	2.605	2.980	3.834	4.664	3.637	4.137	5.053	5.071	4.983	5.505	5.801	6.177	6.835	7.676	8.436	7.595	8.683
Извоз на стоки ФОБ (во милиони EUR)	1.644	1.918	2.477	2.698	1.937	2.535	3.215	3.124	3.235	3.747	4.088	4.390	5.019	5.872	6.422	5.778	6.653
Покриеност на увоз со извоз во %	63,1	64,4	64,6	57,8	53,3	61,3	63,6	61,6	64,9	68,1	70,5	71,1	73,4	76,5	76,1	76,1	76,6
Трговска сметка дефицит-суфицит (во милиони EUR)	-961	-1.062	-1.356	-1.967	-1.700	-1.602	-1.838	-1.947	-1.748	-1.758	-1.714	-1.786	-1.816	-1.804	-2.015	-1.817	-2.030
Трговска сметка дефицит-суфицит (во % од БДП)	-19,1	-19,4	-22,3	-29	-25,1	-22,5	-24,4	-25,7	-21,4	-20,5	-18,9	-18,5	-18,1	-16,79	-17,97	-16,8	-17,7

Извор: Министерство за финансии и Државен завод за статистика

** Податоците за 2019 се проекции на Министерството за финансии*

[11] Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). *Economics: Principles in action.* Upper Saddle River, New Jersey 07458: Pearson Prentice Hall. стр. 462

[12] *Основни макроекономски индикатори,* Министерство за финансии, https://finance.gov.mk/%d0%b8%d0%bd%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b8-%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/, *Соопштение: Обем на стоковната размена со странство,* Државен завод за статистика, https://www.stat.gov.mk/PrethodniSoopstenijaOblast.aspx?id=78&rbrObl=23 (пристапено на 26.2.2021)

Графикон 4: Увоз на стоки, извоз на стоки, покриеност на увозот со извоз во %, трговски биланс и трговски биланс % од БДП за период од 2005 - 2021 година

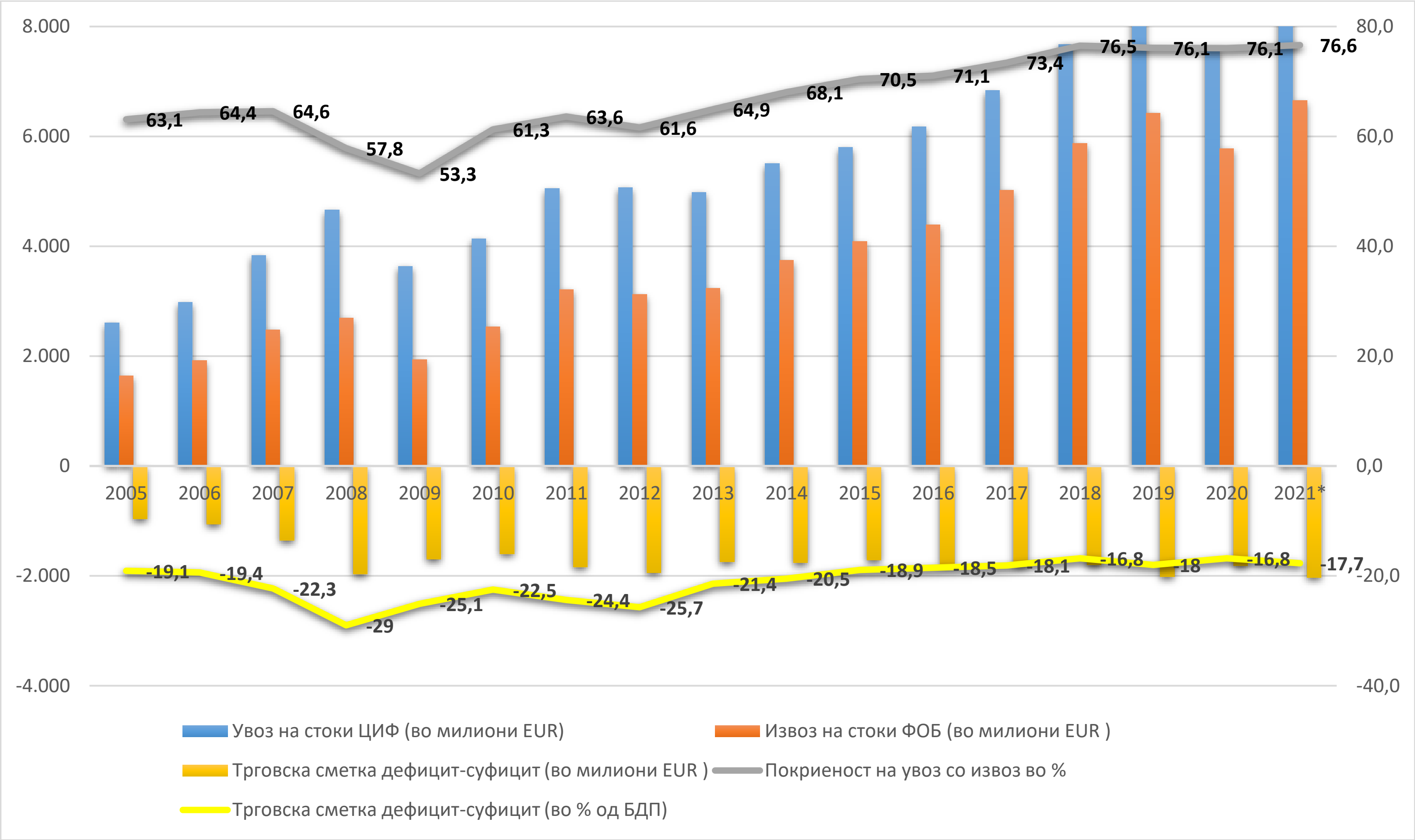

Платен биланс на Република Северна Македонија

Биланс на плаќањата, или платен биланс претставува статистички извештај кој систематски ги прикажува сите економски трансакции на националната економија со останатиот дел од светот, за определен временски период, вообичаено за една година.

Тој се смета за најважен макробиланс кој го покажува степенот на развој на националната економија и екстерната позиција на националната економија од аспект на задолженоста и вклученоста во меѓународната размена на стоки и капитал. Платниот биланс се состои од три елементи: тековна сметка, финансиска и капитална сметка како и грешки и пропусти. Тековната сметка ги претставува тековните трансакции помеѓу резиденти и нерезиденти чија цел не е трансфер на капитал. **Капиталната и финансиската сметка** ги претставуваат капиталните трансакции помеѓу резиденти и нерезиденти кои произлегуваат од купувањето или продажбата на финансиски средства и капитал. **Финансиската сметка** за платниот биланс ги бележи сите меѓународни купувања или продажби на финансиски средства.[13]

Надлежна институција за водење на платниот биланс е Народна банка на Република Северна Македонија, која на месечно ниво подготвува извештаи со кои ја информира јавноста за неговата состојба. Методологијата по која се подготвува платниот биланс е усогласена со барањата на ММФ од 1993 год.

[13] Кругман Р. Пол, Обстфелд Морис. *Меѓународна економија – Теорија и политика.* Табернакул, Скопје, 2009, стр. 315 -316

Табела 5: Платен биланс на Република Северна Македонија за период од 2005 - 2019 година, во милиони евра[14]

Платен биланс на Република Северна Македонија (во милиони евра)	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019, заклучно со трет квартал*
I. Тековна сметка	**-122,5**	**-23,4**	**-421,2**	**-862,2**	**-457,1**	**-144,0**	**-189,2**	**-240,0**	**-134,1**	**-43,2**	**-177,1**	**-275,5**	**-105,2**	**-14,9**	**-162,5**
Прилив	2.655,5	3.146,1	3.869,7	4.098,7	3.459,6	4.294,6	5.152,9	5.214,9	5.324,9	5.921,4	6.248,0	6.748,0	7.489,0	8.549,0	2.012,8
Одлив	2.778,0	3.169,4	4.290,8	4.960,9	3.916,7	4.438,6	5.342,1	5.454,9	5.459,0	5.964,6	6.425,2	7.023,4	7.594,3	8.563,9	2.175,3
Стоки и услуги	**-881,0**	**-974,9**	**-1.144,4**	**-1.745,6**	**-1.537,2**	**-1.400,1**	**-1.545,7**	**-1.698,4**	**-1.488,4**	**-1.471,8**	**-1.474,0**	**-1.472,2**	**-1.412,6**	**-1.372,7**	**-374,8**
Извоз	1.686,1	2.020,7	2.631,9	2.878,9	2.143,6	2.728,8	3.441,3	3.374,0	3.529,7	4.088,0	4.424,6	4.919,1	5.508,9	6.452,5	1.617,2
Увоз	2.567,1	2.995,7	3.776,3	4.624,5	3.680,8	4.128,8	4.987,0	5.072,5	5.018,1	5.559,8	5.898,6	6.391,3	6.921,5	7.825,2	1.991,9
Стоки	**-996,9**	**-1.127,6**	**-1.354,1**	**-1.933,6**	**-1.742,5**	**-1.532,0**	**-1.904,9**	**-2.007,9**	**-1.863,3**	**-1.855,7**	**-1.822,8**	**-1.812,9**	**-1.787,3**	**-1.734,9**	**-473,1**
Извоз	1.132,4	1.418,2	1.866,1	2.022,2	1.350,9	1.981,3	2.396,5	2.307,2	2.375,0	2.784,1	3.046,9	3.529,4	4.074,6	4.881,4	1.244,3
Увоз	2.129,3	2.545,8	3.220,2	3.955,8	3.093,4	3.513,3	4.301,3	4.315,1	4.238,3	4.639,8	4.869,8	5.342,3	5.861,9	6.616,2	1.717,4
Услуги	**115,8**	**152,7**	**209,7**	**188,0**	**205,3**	**132,0**	**359,2**	**309,4**	**374,9**	**383,9**	**348,8**	**340,7**	**374,7**	**362,2**	**98,4**
Извоз	553,7	602,5	765,7	856,8	792,7	747,5	1.044,9	1.066,8	1.154,7	1.303,9	1.377,6	1.389,7	1.434,3	1.571,1	372,9
Увоз	437,9	449,8	556,1	668,7	587,4	615,5	685,7	757,4	779,8	920,0	1.028,8	1.049,0	1.059,6	1.208,9	274,5
Примарен доход	**-88,1**	**-21,2**	**-280,8**	**-94,4**	**-47,3**	**-99,7**	**-131,0**	**-163,8**	**-193,1**	**-160,6**	**-286,1**	**-383,9**	**-397,5**	**-450,7**	**-113,9**
Прилив	78,0	105,5	152,4	181,3	128,9	146,7	161,4	146,7	170,9	158,0	150,5	147,1	147,1	151,2	38,1
Одлив	166,1	126,6	433,2	275,7	176,1	246,4	292,5	310,5	363,9	318,6	436,6	531,0	544,6	602,0	152,0
Секундарен доход	**846,6**	**972,7**	**1.004,1**	**977,8**	**1.127,4**	**1.355,8**	**1.487,5**	**1.622,3**	**1.547,3**	**1.589,2**	**1.583,0**	**1.580,6**	**1.704,9**	**1.808,5**	**326,2**
Прилив	891,4	1.019,9	1.085,5	1.038,5	1.187,2	1.419,1	1.550,1	1.694,2	1.624,3	1.675,4	1.672,9	1.681,8	1.833,0	1.945,3	357,6
Одлив	44,8	47,1	81,4	60,7	59,8	63,3	62,6	71,9	77,0	86,2	89,9	101,2	128,1	136,8	31,4

[14] *Платен биланс - методологија БПМ 6: Годишни податоци 1998 – 2018 и Квартални податоци 1998 - 2019,* Народна банка на РСМ, https://www.nbrm.mk/ns-newsarticle-platen-bilans-metodologija-bpm-6.nspx (пристапено на 26.2.2021)

II. Капитална сметка	**0,0**	**0,0**	**4,0**	**-10,6**	**10,9**	**3,3**	**-2,5**	**9,3**	**14,7**	**3,3**	**7,3**	**10,7**	**18,0**	**11,6**	**0,3**
Прилив	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	2,8	10,3	9,9	14,9	10,9	7,7	11,1	18,2	11,6	0,3
Одлив	0,0	0,0	-4,0	10,6	-7,7	-0,5	12,7	0,6	0,2	7,6	0,4	0,5	0,2	0,1	0,0
Нето-кредитирање (+) / нето-задолжување (-) (збирна ставка од тековната и капиталната сметка)	**-122,4**	**-23,4**	**-417,1**	**-872,8**	**-446,2**	**-140,6**	**-191,7**	**-230,7**	**-119,5**	**-39,9**	**-169,8**	**-264,8**	**-87,2**	**-3,3**	**-162,2**
III. Финансиска сметка	**-127,7**	**-19,5**	**-457,0**	**-896,8**	**-419,1**	**-139,5**	**-179,4**	**-212,1**	**-106,6**	**-27,2**	**-171,6**	**-272,3**	**-97,5**	**5,1**	**-157,8**
IV. Нето-грешки и пропусти	**-5,3**	**3,8**	**-39,9**	**-24,0**	**27,1**	**1,1**	**12,3**	**18,6**	**12,9**	**12,7**	**-1,7**	**-7,5**	**-10,3**	**8,4**	**4,4**

Извор: НБРСМ

Државен и јавен долг

Државен долг е збир на финансиски обврски создадени со задолжување на Република Северна Македонија, јавните установи основани од Република Северна Македонија и општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, не вклучувајќи го долгот на јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, општините и на Народната банка на Република Северна Македонија[15].

Јавен долг е збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје[16].

Носители на јавен долг се Владата на Република Северна Македонија, јавните установи основани од Република Северна Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата и на општините, општините во градот Скопје или градот Скопје[17].

---

[15] Закон за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/05, 137/06, 88/08, 35/11, 139/14 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.98/19), член 2 точка 1

[16] *Ibid,* член 2 точка 2

[17] *Ibid,* член 2 точка 3

Табела 6: Државен и јавен долг во милиони евра и како % од БДП за периодот од 2005 - 2020 година[18]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Државен долг во мил. евра	1.849,0	1.673,6	1.430,0	1.387,1	1.597,2	1.710,8	2.092,9	2.554,5	2.771,6	3.262,5	3.453,3	3.851,5	3.958,5	4.344,4	4.556,8	5.516,0
Државен долг % од БДП	36,7	30,6	23,5	20,5	23,6	24,1	27,7	33,7	34,0	38,1	38,1	39,9	39,4	40,6	40,7	51,0
Јавен долг во мил. евра	1.992,2	1.818,3	1.569,8	1.558,3	1.772,2	1.936,3	2.414,9	2.908,8	3.281,4	3.921,3	4.227,2	4.711,4	4.786,9	5.202,2	5.540,9	6.483,3
Јавен долг % од БДП	39,6	33,2	25,8	23,0	26,2	27,2	32,0	38,3	40,3	45,8	46,6	48,8	47,7	48,4	49,4	59,9

Извор: Министерство за финансии и НБРСМ

Графикон 5: Државен и јавен долг во евра и како % од БДП за периодот од 2005 - 2020 година

[18] *Состојба на државен и јавен долг заклучно со 31.12.2020 година*, Министерство за финансии https://finance.gov.mk/%d1%81%d0%be%d1%81%d1%82%d0%be%d1%98%d0%b1%d0%b0-%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%bb%d0%b3-2/ (пристапено на 27.2.2021)

Странски директни инвестиции (СДИ)

Странските директни инвестиции (СДИ) претставуваат нето-прилив на инвестиции од странство во дадена економија за одреден временски период.[19]

Странските директни инвестиции, претставуваат форма на меѓународно движење на капитал преку кое се рефлектира целта за остварување на долгорочен интерес помеѓу директниот инвеститор (резидент од една економија) и директно инвестираното претпријатие (резидент на друга економија). Странските директни инвестиции, покрај иницијалната трансакција на вложување, во себе ги инкорпорираат и сите последователни инвестирања помеѓу нив и нивните афилијации. Долгорочниот интерес претставува сигнификантен степен на влијание на инвеститорот во управувањето со претпријатието во кое го вложил капиталот.[20]

Странските директни инвестиции претставуваат инвестиции на правни и физички лица од странство во регистрирани деловни субјекти во Република Северна Македонија со кои се остварува заеднички долгорочен интерес и каде што странскиот инвеститор поседува најмалку 10% од вкупната вредност на деловниот субјект.

Табела 7: Странски директни инвестиции (СДИ, и СДИ по жител и како % од БДП во РСМ за период 2005-2020 год.)

	2005	***2006***	***2007***	***2008***	***2009***	***2010***	***2011***	***2012***	***2013***	***2014***	***2015***	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
СДИ во милиони евра	77,21	344,82	505,97	399,89	144,97	160,47	344,41	111,22	252,20	205,14	216,72	338,43	181,73	614,08	398,76	239,82
СДИ % од БДП	1,5	6,3	8,3	6,0	2,0	2,2	4,6	1,7	2,8	2,3	2,2	3,3	1,8	5,6	3,2	Нема податок
СДИ пер капита во евра**	38,17	170,48	250,16	197,71	71,67	79,34	170,28	54,99	124,69	101,42	107,15	167,32	89,85	308,76	192,05	115,5

1) Од 2010 година во податокот е вклучена и акумулирана камата
Извор: Народна банка на РСМ http://nbstat.nbrm.mk/pxweb/mk/ и https://nbrm.mk/osnovni_ekonomski_pokazateli.nspx
Табеларни прегледи преземени на 26.2.2021 година
*** Податоците се сопствена пресметка на авторот*

[19] Официјална интернетска страница на Светска банка, http://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD (пристапено на 26.2.2021)
[20] OECD, Benchmark Definition of Foreign Direct Investment-third edition, OECD 1996, http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2090148.pdf (пристапено на 26.2.2021)

Графикон 6: Странски директни инвестиции (СДИ), СДИ по жител и како % од БДП во РСМ за период 2005-2020 год.

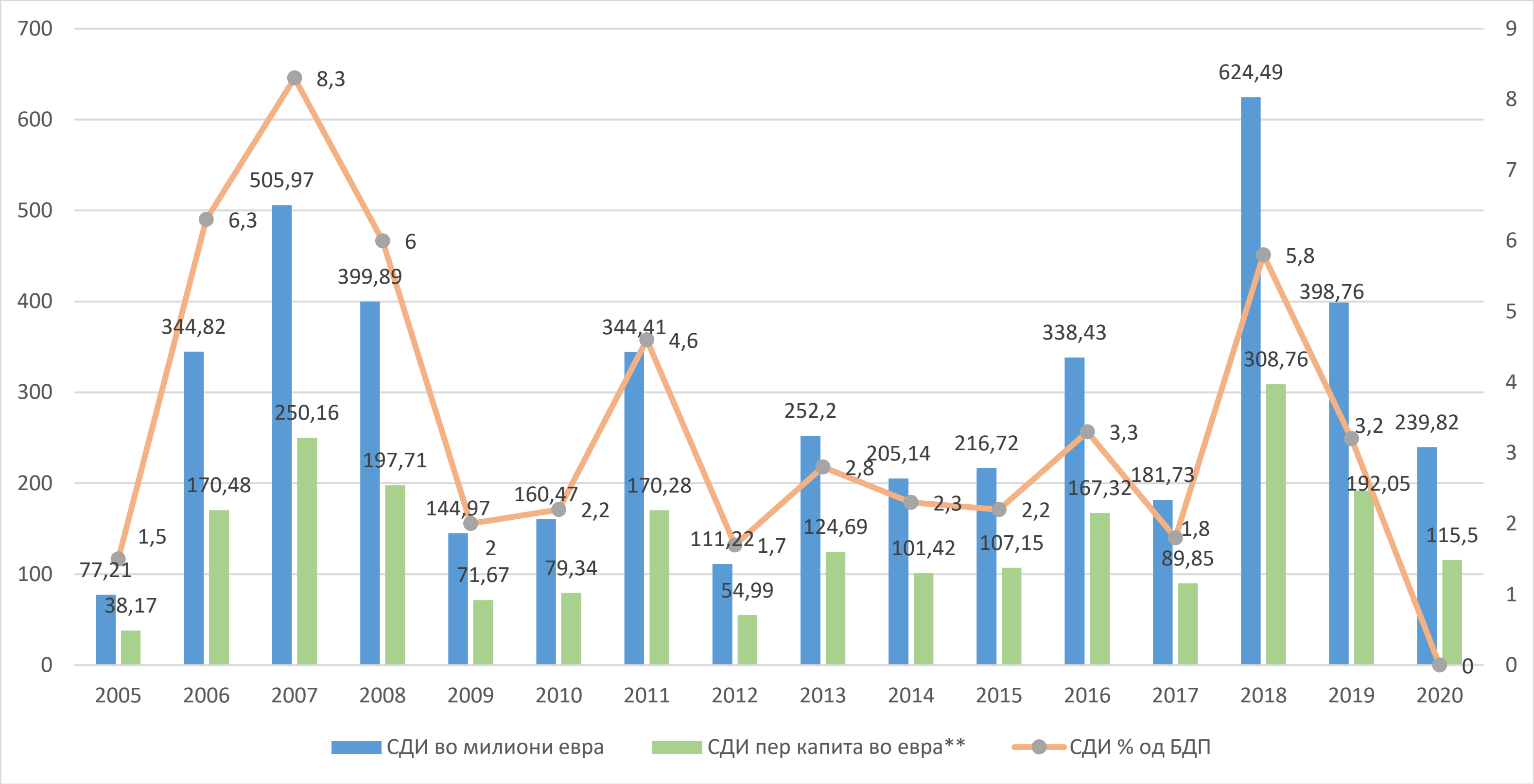

Девизни резерви на Народната банка на Република Северна Македонија

Основни функции на девизните резерви се обезбедување поддршка при спроведувањето на монетарната политика и режимот на девизен курс, обезбедување на домашната економија од надворешни шокови, редовно плаќање на надворешниот јавен долг и одржување на кредибилитетот на домашната економија во меѓународни рамки. Во таа смисла, согласно дефиницијата на Меѓународниот монетарен фонд, девизните резерви претставуваат „странски девизни средства коишто се на располагање и се управувани од монетарната власт за директно финансирање на платните нерамнотежи, за индиректно регулирање на големината на овие нерамнотежи преку интервенции на домашниот девизен пазар, во насока на одржување на стабилноста на девизниот курс на домашната валута, како и за други намени“. Согласно со Законот за Народната банка на Република Северна Македонија, Народната банка управува и ракува со девизните резерви на државата.[21]

Табела 8: Девизни резерви на НБРСМ во мил. евра и покриеност на увозот со девизни резерви во месеци од 2005 до 2020 година

	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Девизни резерви на НБРСМ (во мил. евра)	1.122,9	1.416,7	1.524,4	1.494,9	1.597,5	1.714,5	2.068,9	2.193,3	1.993,0	2.436,5	2.261,8	2.613,4	2.336,3	2.867,1	3.262,6	3.359,9
Покриеност на увозот со девизни резерви (девизни резерви во евра/ просечен месечен увоз на стоки и увоз на услуги), во месеци	5,2	5,7	4,8	3,9	5,2	5,0	5,0	5,2	4,8	5,3	4,6	4,9	4,1	4,4	4,6	5,3

Извор: Табеларен преглед на НБРСМ преземен на 26.2.2021 година https://nbrm.mk/osnovni_ekonomski_pokazateli.nspx

[21] Официјалната интернетска страница на НБРСМ http://www.nbrm.mk/default.asp?ItemID=5F06BC4FD78D1D459867D2BAF4D63279

Графикон 7: Девизни резерви на НБРСМ во мил. евра и покриеност на увозот со девизни резерви во месеци од 2005 до 2020 година

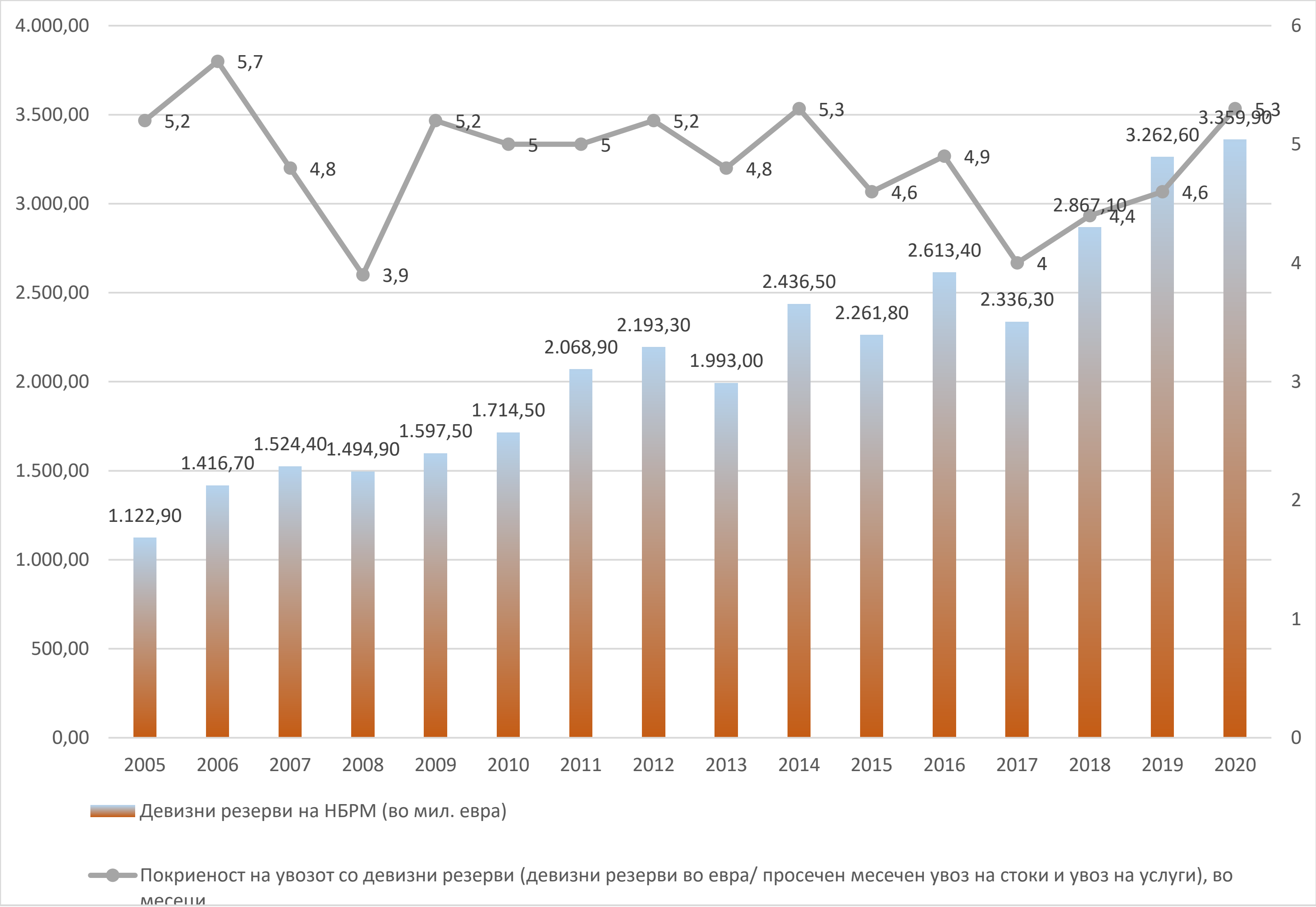

Табела 9: Монетарни движења (месеци во милиони денари и стапка на раст во %) во РСМ за период 2007-2020 година

МОНЕТАРНИ ДВИЖЕЊА ВО МИЛИОНИ ДЕНАРИ И СТАПКА НА РАСТ ВО %												
	Кредити		***Депозити***		***Монетарни агрегати***							
	Вкупно	*Вкупно, стапка на раст %*	*Вкупно*	*Вкупно, стапка на раст %*	*Примарни пари*	*Примарни пари, стапка на раст %*	*М1*	*М1, стапка на раст %*	*М2*	*М2, стапка на раст %*	*М4*	*М4, стапка на раст %*
2007	128.071	39,2	155.869	32,3	37.860	20,2	48.858	32,8	168.555	42,1	177.385	29,9
2008	172.150	34,4	175.130	12,4	40.890	8,0	54.584	16,5	181.708	2,0	198.348	11,8
2009	181.022	5,2	187.587	7,1	45.935	12,3	59.867	-4,1	188.345	-14,3	209.624	5,7
2010	193.663	7,0	213.202	13,7	48.985	6,6	57.362	9,7	204.085	17,1	235.074	12,1
2011	209.858	8,4	232.836	9,2	53.625	9,5	63.641	6,3	219.041	9,7	257.379	9,5
2012	221.700	5,6	244.250	4,9	55.926	4,3	68.239	7,2	220.040	5,2	268.615	4,4
2013	236.327	6,6	259.101	6,1	53.468	-4,4	72.110	5,7	220.245	3,8	282.542	5,2
2014	259.992	10,0	286.028	10,4	60.855	13,8	88.130	22,2	236.281	12,3	312.481	10,6
2015	284.932	9,6	304.552	6,5	61.213	0,6	104.353	18,4	254.433	9,0	334.091	6,9
2016	284.782	-0,1	321.888	5,7	65.545	7,1	114.834	10,0	270.266	5,8	354.712	6,2
2017	300.257	5,4	339.314	5,4	69.692	6,3	126.256	9,9	280.656	4,9	372.931	5,1
2018	322.089	7,3	375.046	10,5	82.857	18,9	149.849	18,7	313.837	14,5	416.814	11,8
2019	331.470	6,0	392.381	10,3	/	/	155.355	17,2	322.899	12,7	430.642	9,3
2020 К1	343.702	5,8	409.200	8,3	/	/	169.825	19,9	342.291	14,0	452.287	8,9
2020 К2	352.718	6,6	418.916	8,4	/	/	181.296	21,3	355.873	14,8	463.678	9,8
2020 К3	352.824	7,3	418.644	6,1	/	/	188.930	17,8	365.521	12,1	468.843	6,9
2020 К4	357.296	/	434.915	5,9	/	/	194.819	/	372.813	/	475.902	/

1) Почнувајќи од јануари 2009 година кредитите депозитите и паричната маса вклучуваат и пресметана камата
Извор: Табеларни прегледи преземени од Министерство за финансии и НБРСМ на 26.2.2021 год.

Графикон 8: Монетарни движења во милиони денари 2007-2019

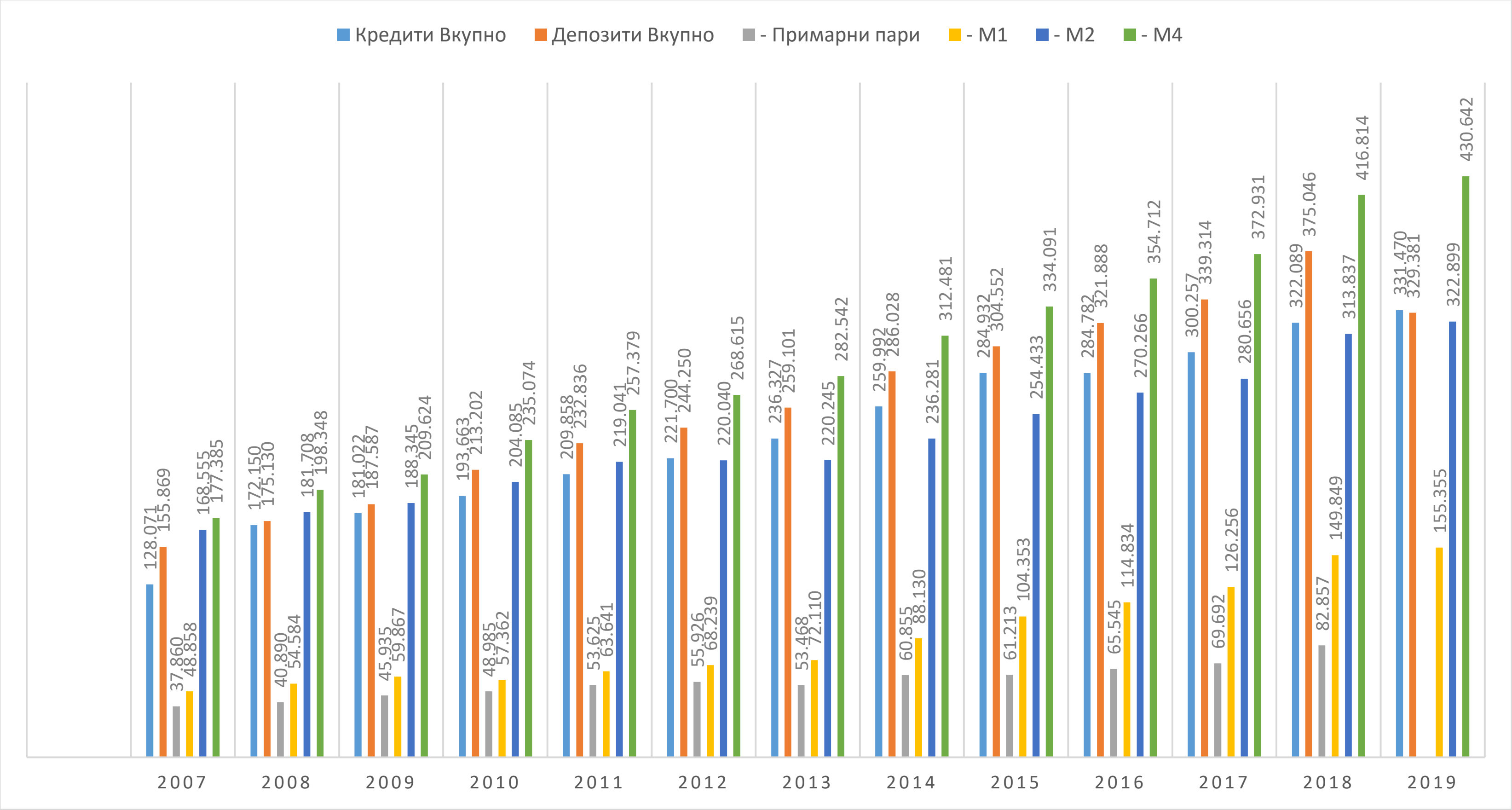

Графикон 9: Монетарни движења, стапка на раст во % 2007-2019

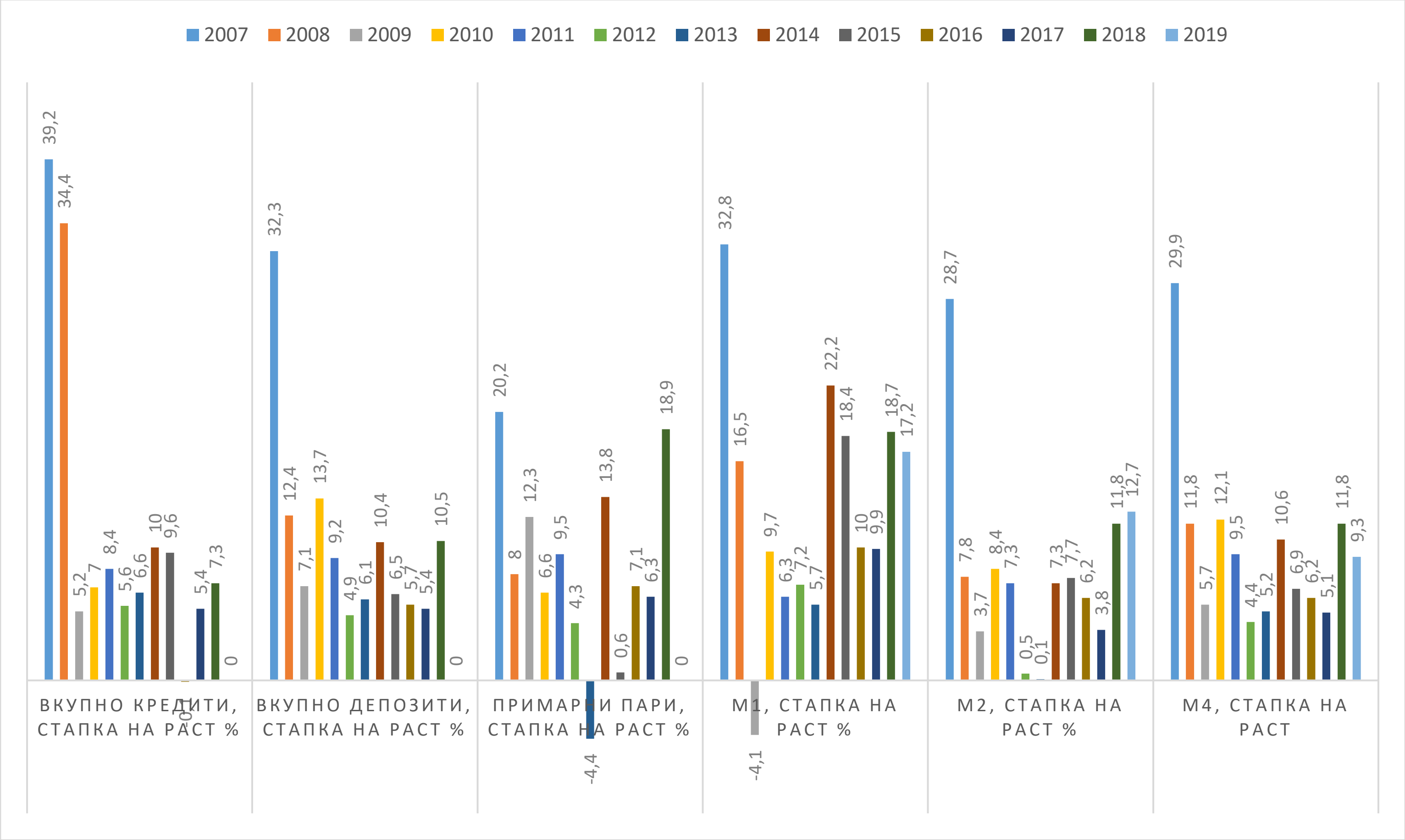

Кредитите се однесуваат на средствата коишто останатите депозитни институции ги добиваат од различни институционални сектори.

Депозитите се поделени на депозити вклучени и исклучени од парична маса, а понатаму се класифицирани во депозити во денари и странска валута. Депозитите вклучени во паричната маса ги опфаќаат трансферабилните депозити и останатите депозити на домашните депозитни институции коишто се вклучени во националната дефиниција на паричната маса. Оваа категорија ги вклучува депозитите на останатите финансиски институции, нефинансиски друштва, домаќинства, непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата и локалната самоуправа. Депозитите исклучени од парична маса ги опфаќаат трансферабилните и останатите депозити на државата (освен на локалната самоуправа), депозитните институции и нерезидентите.

Примарни пари, според најтесната дефиниција вклучуваат: готови пари во оптек, сметките на банките кај НБРСМ и готовината во благајна кај банките.

Паричната маса М1 ги опфаќа готовите пари во оптек и депозитните пари. Притоа, депозитните пари се однесуваат на тековните сметки кај банките и штедилниците и тековните сметки на останатите финансиски институции кај НБРСМ. Готовите пари во оптек претставуваат разлика помеѓу вкупниот износ на печатени и ковани пари и износот на готови пари што се наоѓа во благајната на банките, во трезорот на НБРСМ и во дисперзираните трезори.

Паричната маса М2 (ликвидни средства) ги вклучува монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити. Краткорочните депозитите се дефинирани како депозити во кои се опфатени: депозитите по видување, орочените депозити до една година, во денари и странска валута.

Парична маса М4 (вкупен депозитен потенцијал на монетарниот систем), ги вклучува монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити т.е. депозитите орочени над една година, во денари и странска валута.[22]

Кредитен рејтинг на Република Северна Македонија

Кредитен рејтинг претставува вреднување на кредитоспособноста на должникот да го отплаќа својот долг, односно оценка на бонитетот, со помош на утврдени симболи, а предмет на оценка може да биде претпријатие, банка, осигурително друштво, многу други профитни и непрофитни организации и државата. Основна задача на кредитниот рејтинг е намалување на асиметричните информации помеѓу инвеститорите и издавачот на хартиите од вредност. Тој игра значајна улога во економската политика и инвестициските одлуки, и речиси е невозможно да се позајмува капитал на финансиските

[22] Извор: Официјалната интернетска страница на НБРСМ
http://www.nbrm.mk/WBStorage/Files/Statistika_Bilten_Metodoloski_objasnuvanja_monetaren_sektor_062015_mak.pdf

пазари без кредитобарателот да има одреден кредитен рејтинг. Кредитниот рејтинг го определуваат специјализирани компании наречени кредитни рејтинг агенции. Нискиот кредитен рејтинг означува дека кај деловниот ентитет или држава постои висок ризик за неисполнување на обврските кон доверителите, додека високиот кредитен рејтинг е знак за должник кој може навремено да си ги отплаќа своите долгови.[23]

Државен кредитен рејтинг е оцена на кредитоспособноста на одредена држава навремено да ги покрива обврските кон своите доверители. Кредитниот рејтинг на државата зависи од условите под кои е задолжена државата. Во зависност од кредитниот рејтинг се одредува и каматната стапка на должничките инструменти (обврзници) кои ги издава државата, како и цената на тие инструменти на пазарот на капитал. Колку е поголема кредитоспособноста на заемобарателот, толку е помала каматната стапка, а поголема цената на должничкиот инструмент. Процесот на доделување на кредитниот рејтинг е сложен, долготраен и континуиран и истиот не се донесува врз основа на универзална формула.[24]

Табела 10: Кредитен рејтинг на Република Северна Македонија за период од 2010 до 2021 според кредитните агенции Standard & Poors и Fitch

Кредитна рејтинг агенција / Година	Стандард и Пурс (Standard & Poors)	Фич (Fitch)
2010	BB стабилен	BB+ стабилен
2011	BB стабилен	BB+ стабилен
2012	BB стабилен	BB+ стабилен
2013	BB- стабилен	BB+ стабилен
2014	BB- стабилен	BB+ стабилен
2015	BB- стабилен	BB+ негативен
2016	BB- стабилен	BB негативен
2017	BB- стабилен	BB негативен
2018	BB- стабилен	BB позитивен
2019	BB- стабилен	BB+ стабилен
2020	BB- стабилен	BB+ негативен
2021	BB- стабилен	/

Извор: Министерство за финансии на РСМ и официјалните интернетски страници на агенциите Standard & Poor's и Fitch

[23] Bajo, A. i Penava, J., *Kreditne rejting agencije i kreditni rejting države*, Zagreb: Ekonomski fakultet, 2008, стр. 45.
[24] Петковски, М., *Финансиски пазари и институции (дополнето и изменето издание)*, Скопје: Економски факултет, 2009, стр. 140

I.2. Социјални индикатори

Просечни нето и бруто-плати (износ и годишна стапка на пораст)

Поимот плата, од економски аспект претставува дел од вкупното производство, кое се враќа на трудот како заслужен приход, за разлика од надоместокот стекнат од капитал кој претставува незаслужен приход. Просечната плата е мерка со којашто се изразува финансиската состојба на жителите на одредена земја.[25]

Согласно методологијата на Народна банка на Република Северна Македонија, податоците за исплатените нето и бруто-плати по вработен, базираат на месечни извештаи од деловните субјекти во приватна и друга (општествена, државна, задружна и мешовита) сопственост со различни дејности во Република Северна Македонија, согласно податоците изготвени од Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија.

„Вкупно исплатените бруто-плати опфаќаат: исплатени нето-плати за извештајниот месец, платен персонален данок и платени придонеси за: пензиско и инвалидско осигурување, за здравствено осигурување, за вработување, за професионално заболување. Вкупно исплатените нето-плати опфаќаат: исплатени нето-плати за извештајниот месец за работа во полно работно време, покусо од полното и подолго од полното работно време (прекувремена работа), надоместоци на нето-платата од средствата на деловниот субјект за годишен одмор, државни празници, платено отсуство до седум дена, платено отсуство за стручно образование, за боледување до 21 ден и сл., надоместоци на нето-платата на товар на други работодавци за време поминато на вежба по покана на надлежен државен орган, цивилна заштита и сл.“[26]

---

[25] Извор: Официјалната интернетска страница на Европската Комисија - Евростат http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Wages_and_labour_costs

[26] Официјална интернетска страница на Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија, пристапено на 26.2.2021 год. http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=41&rbrObl=14

Табела 11: Просечни бруто и нето-плати и номинална и реална промена од 2005 до 2020 година

	Бруто-плати:			**Нето-плати:**		
	Просечна вкупно	**Номинална промена**	**Реална промена**	**Просечна вкупно**	**Номинална промена**	**Реална промена**
2005	21.335	2,7	2,2	12.600	2,5	2,0
2006	23.037	8,0	4,6	13.854	7,3	4,0
2007	24.139	4,8	2,4	14.586	7,9	5,5
2008	25.349	8,7	0,3	16.095	10,3	1,9
2009	29.923	9,4	10,3	19.958	9,9	10,8
2010	30.226	1,0	-0,6	20.554	3,0	1,4
2011	30.603	1,3	-2,5	20.848	1,4	-2,4
2012	30.670	0,2	-3,0	20.903	0,3	-2,9
2013	31.025	1,2	-1,6	21.146	1,2	-1,6
2014	31.325	1,0	1,3	21.394	1,2	1,5
2015	32.173	2,7	3,0	21.906	2,4	2,7
2016	32.822	2,0	2,2	22.342	2,0	2,2
2017	33.688	2,6	1,2	22.928	2,6	1,2
2018	35.626	5,7	4,2	24.276	5,9	4,3
2019	37.448	/	/	25.214	/	/
2020	40.569	/	/	27.183	/	/

Извор: Табеларни прегледи на НБРСМ и Државен завод за статистика преземени на 26.2.2021 год.

Според прикажаните податоци во табела 11, може да се забележи дека во 2009 година, настаната е видлива промена во исплатата на просечната месечна бруто и нето плата по вработен, што се должи на настанатата структурна промена во податоците за платите, заради примената на концептот на „бруто-плата“ што ги вклучува додатоците за храна и превоз при пресметувањето на просечната месечна плата. Оттука, износите за нето и бруто-плата од јануари 2009 година, се значајно повисоки во однос на претходниот период.

Графикон 10: Просечни бруто и нето-плати од 2005 до 2020 година

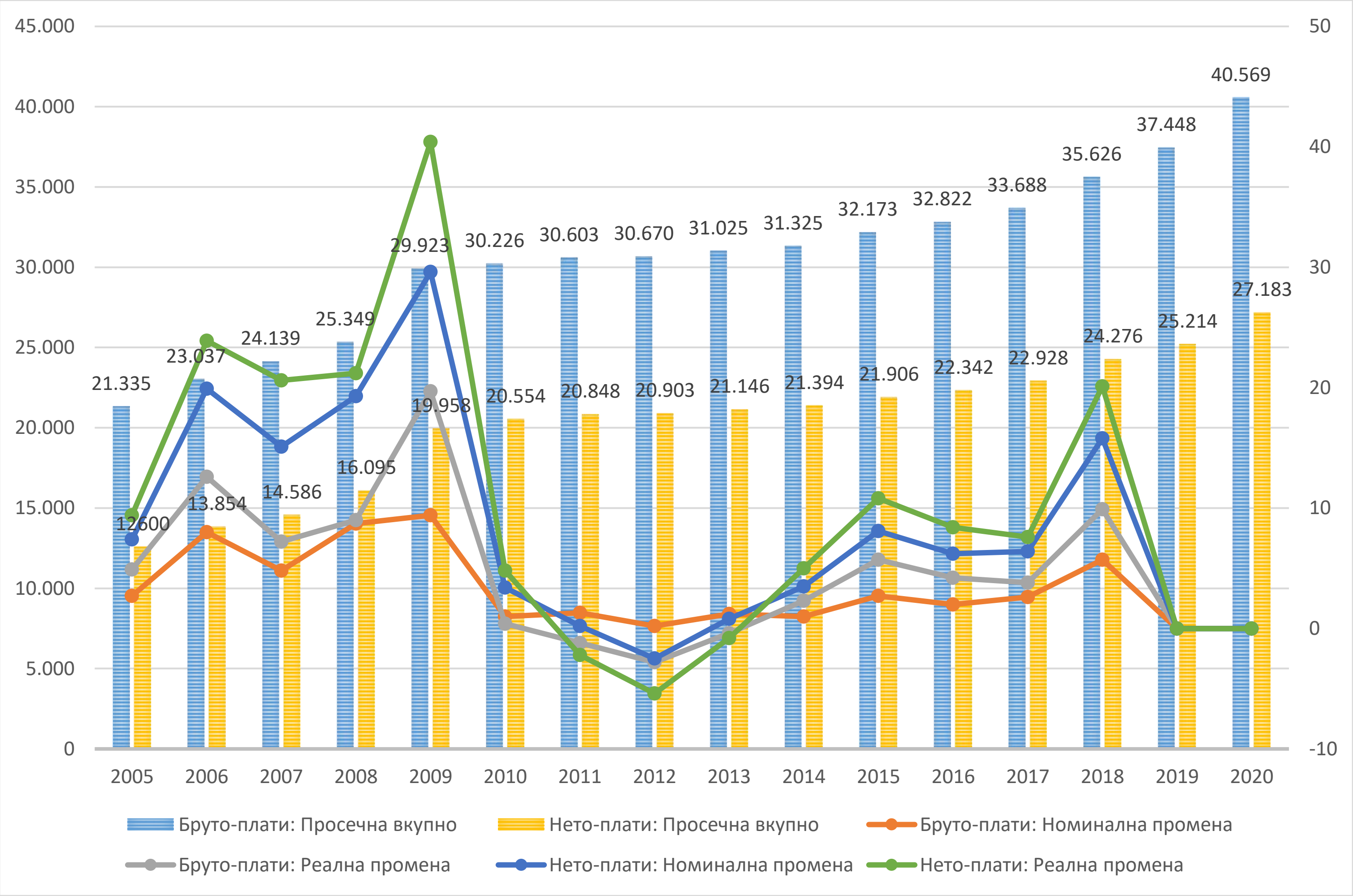

Пазар на работна сила

„Стапката на невработеност се дефинира како учество на бројот на невработените во вкупната работна сила.“ Економски активното население го сочинуваат вработените и невработените (работна сила). Работоспособно население го сочинуваат сите лица на возраст од 15 до 79 години.[27]

Невработеност претставува социјално-економска појава, при која дел од активната работна сила во определена држава или регион бара работа, а истата не може да ја пронајде. Како невработени според законот се сметаат оние работници кои имаат наврешено шеснаесет години, кои се способни за работа и самите сакаат да работат, но немаат каде.[28]

Табела 12: Вработеност и невработеност во целата економија во РСМ од 2005 до 2020 година

Година	Вработени	Невработени	Стапка на вработеност %	Стапка на невработеност %
2005	545.253	232.934	33,9	37,3
2006	570.404	321.274	35,2	36,0
2007	590.234	316.905	36,2	34,9
2008	609.015	310.409	37,3	33,8
2009	629.901	298.873	38,4	32,2
2010	637.855	300.439	38,7	32,0
2011	645.085	294.963	38,9	31,4
2012	650.554	292.502	39,0	31,0
2013	678.838	277.219	40,6	29,0
2014	690.188	268.809	41,2	28,0
2015	705.991	248.933	42,1	26,1
2016	723.550	225.049	43,1	23,7
2017	740.648	213.564	44,1	22,4
2018	759.054	198.569	45,1	20,7
2019	797.651	166.363	47,3	17,3
2020	Нема податоци	Нема податоци	Нема податоци	Нема податоци

Извор: Табеларни прегледи преземени од МакСтат базата на Државен завод за статистика на 26.2.2021 год.

[27] Извор: Публикација: Активност на населението во Република Северна Македонија, Население и социјални статистики 2.4.12; Државен завод за статистика, Скопје, јуни 2013 година

[28] Извор: Официјалната интернетска страница на Државен завод за статистика на Република Северна Македонија http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=98&rbrObl=14

Графикон 11: Вкупно вработени, невработени и стапка на вработеност и невработеност во РСМ од 2005-2019

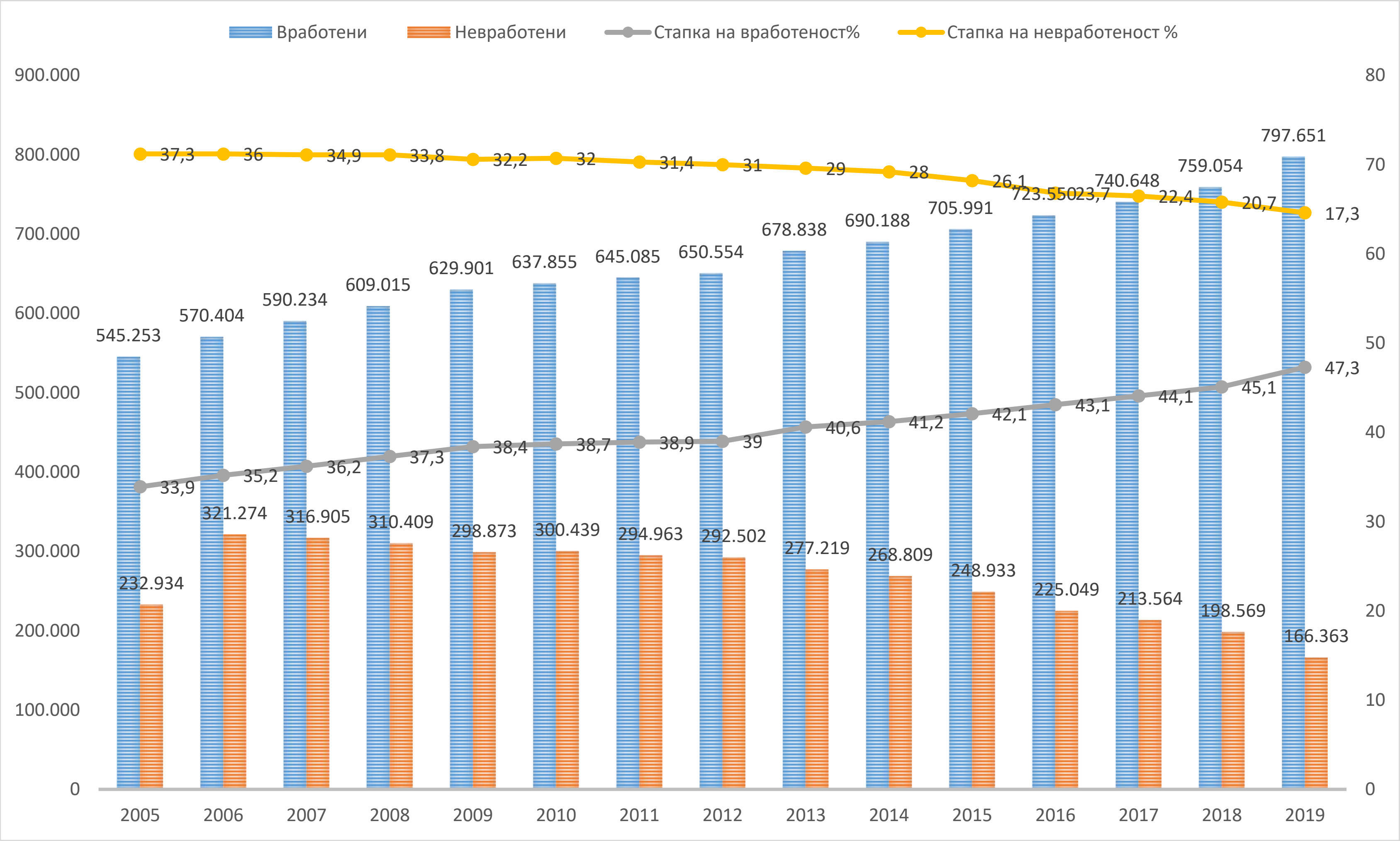

Слика 1: Продуктивност на трудот и Вкупна факторска продуктивност (ВФП)

Извор: Министерство за финансии, Програма на економски реформи 2021-2023 година стр. 22 https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-2021-2023.pdf (пристапено на 26.2.2021)

I.3. Фискални (буџетски) индикатори

Буџет на Република Северна Македонија

Буџетот на Република Северна Македонија е акт со кој се планираат годишните приходи и другите приливи и одобрени средства и ги вклучува централниот буџет и буџетите на фондовите. Буџетски дефицит е негативна разлика меѓу планираните, односно наплатените приходи и одобрените средства, односно расходи и истиот се финансира со обезбедени средства од други приливи.[29]

Табела 13: Планирани буџетски приходи, буџетски расходи и буџетски биланс на РСМ во милиони денари и нивно учество во % од БДП за периодот од 2005 до 2021 година[30]

	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Буџетски биланс дефицит/суфицит	**-2.230**	**-1.707**	**-3.497**	**-5.665**	**-11.135**	**-10.556**	**-11.584**	**-12.135**	**-19.250**	**-19.603**	**-20.139**	**-23.119**	**-18.567**	**-18.052**	**-17.700**	**-56.495**	**-34.937**
Буџетски приходи	105.269	103.198	116.117	144.706	138.459	138.618	148.408	149.532	149.291	155.554	166.842	174.291	184.745	192.484	210.551	196.343	212.630
Буџетски расходи	107.499	104.905	119.614	150.371	149.594	149.174	159.992	161.667	168.541	175.157	186.981	197.410	203.312	210.536	228.251	252.838	247.567
Буџетски биланс (дефицит, суфицит % од БДП)	-0,80%	-0,60%	1,00%	-2,70%	-2,80%	-2,50%	-2,50%	-2,50%	-3,90%	-3,80%	-3,60%	-4,00%	-2,90%	-2,70%	-2,50%	-8,49%	-4,90%

29 Закон за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/05, 04/08, 103/08, 156/09, 95/10, 180/11, 171/12, 192/15 и 167/16), член 2, точка 4 и точка 25

30 Податоците се преземени од Буџетите на Република Северна Македонија за 2006, 2011, 2019 и 2021 година, како и од изменувањата и дополнувањата на буџетите за 2005, 2007, 2008, 2009, 2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 година.

Графикон 12: Планирани буџетски приходи, буџетски расходи и буџетски биланс на РСМ во милиони денари и како % од БДП за периодот од 2005 до 2021 година

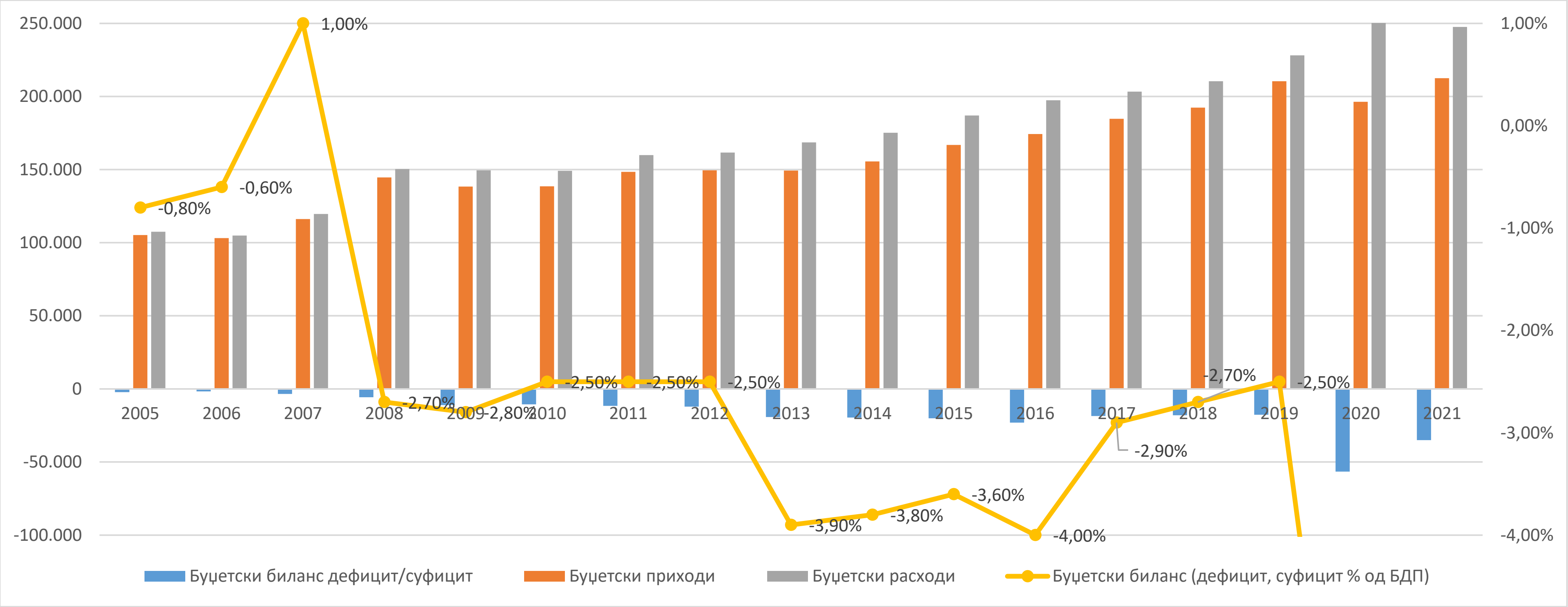

Табела 14: Реализирани буџетски приходи, буџетски расходи и буџетски биланс, според завршните сметки на буџетите на РСМ, како и нивно учество во % од БДП за периодот од 2005 - 2021 година во милиони денари[31]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Буџетски биланс (дефицит/суфицит)	708	-1.700	2.153	-3.804	-10.895	-10.543	-11.483	-17.725	-19.257	-22.133	-19.460	-16.071	-16.855	-11.557	-13.501	-53.866	-34.937
Буџетски приходи	100.927	104.044	119.608	136.415	128.498	132.149	137.166	138.112	140.248	145.929	161.172	169.336	179.706	188.513	203.946	189.770	212.630
Буџетски приходи како % од БДП	32,7%	31,1%	32,1%	32,9%	31,0%	30,2%	29,5%	29,6%	27,9%	27,7%	28,8%	28,5%	29,1%	28,5%	29,6%	28,5%	30,1%
Буџетски расходи	100.219	105.744	117.455	140.219	139.393	142.692	148.649	155.837	159.505	168.062	180.632	185.407	196.561	200.070	217.447	243.636	247.567
Буџетски расходи како % од БДП	32,5%	31,6%	31,5%	33,8%	33,6%	32,6%	32,0%	33,4%	31,8%	31,9%	32,3%	31,2%	31,8%	30,3%	31,5%	36,6%	35,0%
Буџетски биланс (дефицит/суфицит) како % од БДП	0,2%	-0,5%	0,6%	-0,9%	-2,6%	-2,4%	-2,5%	-3,8%	-3,8%	-4,2%	-3,5%	-2,7%	-2,7%	-1,7%	-2,0%	-8,1%	-4,9%
БДП	308.447	334.840	372.889	414.890	414.622	437.296	464.186	466.703	501.891	527.631	558.954	594.795	618.106	660.878	689.425	665.681	706.834

**Податоците за 2021 година се проектирани износи на Министерството за финансии*

[31] Податоците за буџетски приходи, буџетски расходи и буџетски биланс за периодот од 2005 - 2019 година се преземени од Завршните сметки на Буџетите за соодветните години, освен податоците за 2020 година и 2021 година кои се преземени од Министерството за финансии, со тоа што податоците за 2021 година се проектирани износи: https://finance.gov.mk/%d0%b8%d0%bd%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b8-%d0%b8-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/, пристапено на 28.02.2021

Графикон 13: Реализирани буџетски приходи, буџетски расходи и буџетски суфицит/дефицит на РСМ во милиони денари и како % од БДП за периодот од 2005 - 2021 година

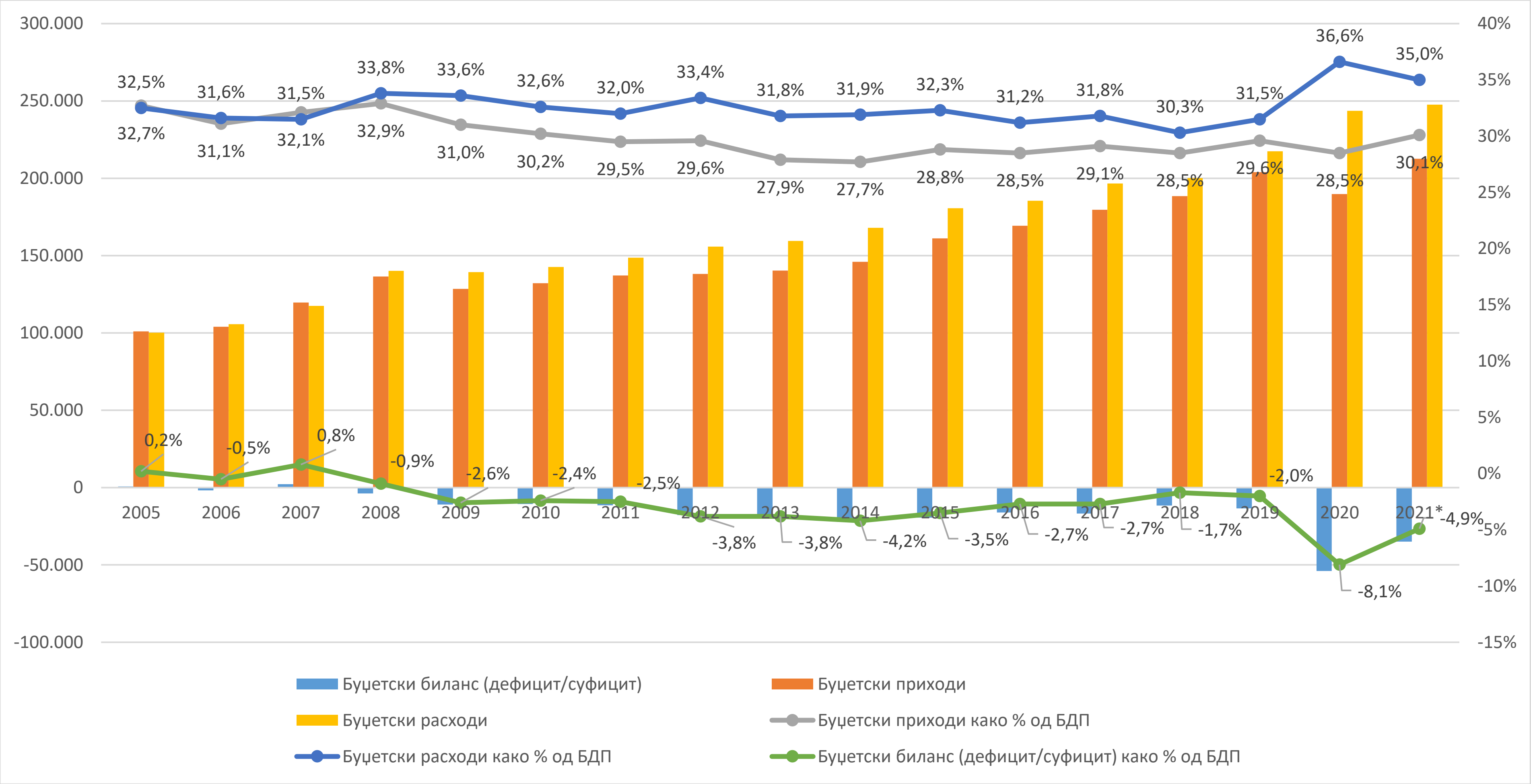

Изработиле: Марија Мицевска Лазарова

Спасена Крстева

Одобрила: Ева Јованова

Согласна: Фани Коровешовска

Раководител на Парламентарен институт

____

Златко Атанасов

ЛИСТА НА ИЗВОРИ

1. ИЗБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ 2005 – 2015 - Информатор за социјални, економски и буџетски индикатори за Република Македонија, Парламентарен институт, Скопје, декември 2015
2. ИЗБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ 2005 – 2019 - Информатор за социјални, економски и буџетски индикатори за Република Северна Македонија, Парламентарен институт, Скопје, јули 2019
3. Завршна сметка на Буџетот на Република Македонија за 2005 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2007);
4. Буџет на Република Македонија за 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.120/2005);
5. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2007 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.121/2007);
6. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2008 година(„Службен весник на Република Македонија“ бр.90/2008);
7. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2009 година – 2 („Службен весник на Република Македонија“ бр.124/2009);
8. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2010 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.95/2010);
9. Буџет на Република Македонија за 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.161/ 2010);
10. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2012 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.71/2012);
11. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2013 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.152/2013);
12. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2014 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.133/2014);
13. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2015 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.144/2015);
14. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2016 година – 2 („Службен весник на Република Македонија“ бр.179/2016);
15. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2017 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.109/2017);
16. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.207/2018);
17. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2019 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.211/2019);
18. Изменување и дополнување на Буџетот на Република Македонија за 2020 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.262/2020);
19. Завршни сметки на Буџетите на Република Северна Македонија за периодот од 2005 - 2019 година;
20. Петковски, М., *Финансиски пазари и институции (дополнето и изменето издание)*, Скопје: Економски факултет, 2009
21. Bajo, A. i Penava, J., *Kreditne rejting agencije i kreditni rejting države*, Zagreb: Ekonomski fakultet, 2008

22. Rudiger Dornbusch and Stanley Fischer, Macroeconomics (sixth edition), McGraw-Hill, 1994
23. Кругман Р. Пол, Обстфелд Морис, Меѓународна економија – Теорија и политика, Табернакул, Скопје, 2009
24. Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). Economics: Principles in action. Upper Saddle River, New Jersey 07458: Pearson Prentice Hall
25. Официјална интернетска страница на Светска банка, http://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD
26. OECD, Benchmark Definition of Foreign Direct Investment-third edition, OECD 1996, http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2090148.pdf
27. Официјална интернетска страница на Државен завод за статистика на Република Северна Македонија http://www.stat.gov.mk/Default.aspx
28. Официјална интернетска страница на Народна банка на Република Северна Македонија http://www.nbrm.mk/
29. Официјална интернетска страница на Меѓународен монетарен фонд - International Monetary Fund, http://www.imf.org
30. Официјална интернетска страница на Министерството за финансии, http://www.finance.gov.mk
31. Програма на економски реформи 2019-2021 година стр.21 https://finance.gov.mk/files/%D0%9F%D0%95%D0%A0_%D0%9C%D0%9A%D0%94%D0%94%202019_%D0%9C%D0%9A.pdf
32. До сите линкови од интернетски страници во оваа истражувачка работа е пристапено во периодот 25.2.2021 - 27.2.2021 година.

Насоки
за користење на истражувачките услуги
на Парламентарен институт
Кој ги користи услугите?
-пратениците
-работните тела
-советите
-пратеничките групи
-генералниот секретар
Зошто?
за обезбедување објективни и непристрасни информации заради:
-подобро аргументирање на ставовите;
- подобро запознавање со предлог-законите и другите акти;
-кристализирање на идејата за поднесување предлог-закон;
-учество на јавни настапи, комуникација со граѓани и дипломатски посети
Како?
со поднесување барање за истражувачки работи:
-во писмена форма (на пропишаниот образец, потпишан лично од корисникот)
-во електронска форма (преку системот на е-парламент)
Кому му се поднесува барањето?
на раководителот на Парламентарен институт
(за дополнителни појаснувања во однос на темата и рокот, истражувачот и раководителите се консултираат со корисникот при добивањето на барањето и во текот на изработката на истражувачката работа)
Какви услуги и препорачан минимален рок?
минимум работни дена:
-кратка информација 3
-хронолошки преглед 5
-тематски преглед 5
-компаративен преглед 7
-опширна информација 10
Што содржат истражувачките работи?
истражувачките работи се од информативна природа, политички неутрални и објективни, се фокусираат на факти и не содржат препораки, ниту сугерираат решенија
Што не може да биде побарано?
-правни совети и помош за индивидуални случаи;
-изработка на нацрт-закони или амандмани;
-информации од надлежност на други сектори во Собранието
parl.inst@sobranie.mk
070/409-544
070/352-474
070/320-349
070/320-348
071/305-384